

MARCEL COHEN

Natpåfugleøje

20 tekster fra *Le grand paon-de-nuit*, 1990.

1

Alene i sit værelse forsøger en mand aften efter aften at forstå de tegn, der trænger ind gennem skillevæggen: en meget dæmpet musik fra naboeligheden, som dog kan opfattes, når blot man presser øret mod væggen; trægulvets lette knirken; korte udbrud af stemmer. Fascineret af afstanden såvel som af den ekstreme nærhed strejfer han visse aftener distræt væggens flade med sin signetrings indfatning. Det hænder, at meddelelsen da bliver besvaret: tre korte, tydelige slag, ganske ulæselige i den store stilhed.

2

- Det klogeste ville naturligvis være ikke at spørge Dem om noget og ikke at fortælle Dem noget om mig selv, disse ord havde han ladet falde allerede under deres første møde, da det blev klart, at de ville komme til at elske hinanden. Således ville vi spare os stort set alle de lidelser, et parforhold er i stand til at pådrage sig.

Af overtro, såvel som for ikke at fremkalde begivenheder, der ville føre for vidt, genså de hinanden på forskellige cafeer, før de valgte det hotel, hvor de ville opholde sig i nogle timer eller nogle dage. Når adskillelsens øjeblik var kommet, bestilte de to taxaer i receptionen og tog afsked med hinanden i hall'en for ikke at høre, hvilken adresse de hver især gav chaufføren. Deres eneste alvorlige bekymring var, at en af dem en dag, af en grund, som på ingen måde afhang af deres vilje, ikke ville kunne komme til stævnemødet, og at de dermed ville miste hinanden for altid.

- Men hør nu her! udbrød hun undertiden med en rest af skepsis. Vil De slet ikke vide, hvem jeg er, hvordan jeg lever, og hvordan min barndom var?

- Sht! svarede han da med en finger over læberne. Det ville være den lille sprække, hvor igennem verden ville begynde at synke i afgrunden. Er det ikke på tide at blive voksne? Spørger man en engel om, hvor den kommer fra?

3

Under det påskud, at hun er meget følsom over for lys, tager en ung kvinde aldrig sine store sorte solbriller af, i hvilke hendes tilbedere til deres ærgrelse kun skimter deres egne smil. De føler sig målt uden deres vidende, konfronteret med deres egen karikatur, når de søger en opmuntring (men opgiver ikke håbet om at overvinde den afstand, de tror sig holdt på for morskabs skyld); er det da ikke forståeligt, at de føler sig udpræget kejtede?

Imidlertid kan den unge kvinde kun skelne utydelige former, der bevæger sig. Hun er trekvart blind efter en ulykke og lægger hele sit koketteri i ikke på nogen måde at vise det, men føler sig på sin side prisgivet og forsvarløs over for andres blikke.

4

En mand kan ikke lade være med uophørligt at tælle: kantstene i fortovet mellem to gadehjørner, flaskerne på cafeen, trappernes trin, bygningernes vinduer, passagererne i bussen.

Han forsøger at undgå at finde tegn overalt. Men tegnene foreligger i overflod: når han ordner sin bogsamling, svarer antallet af bind til antallet af uger, han har levet siden fødslen. De kvinder, han har elsket, husker han, havde alle et navn på seks bogstaver. Han er født den sjette juni. Hans fødselsår er et tal, som er deleligt med seks. Sammenlagt udgør dets cifre selv et multiplum af seks...

5

Oprør i en anstalt for totallammede: vinduerne er anbragt nogle centimeter for højt ved en fejl fra arkitektens side og gør det ikke

muligt at se havet, som er lige udenfor, fra vognene og kørestolene.

6

En ung kvinde betragter et foto af sin afdøde ægtemand. Måske for tusinde gang dukker omstændighederne op, nøjagtigt aftegnede, stedet og tidspunktet, dagens fylde og varme, lugtenes og lydenes substrat, den vittighed, der fremkaldte smilet foran kameraet.

Imidlertid har hun krampagtigt fastholdt dette øjeblik uden at lægge mærke til hverken den voksende afstand eller den tiltagende dunkelhed, der var ved at isolere hende; nu står de frem i hele deres kolde uomtvistelighed: „Alt det, vi ikke længere oplever sammen, har allerede gjort mig til en fremmed“, konstaterer hun. „I dets fravær, må jeg erkende, er der også noget, der er blevet større“.

Fordi dette ikke lader sig indrømme, mærker hun tydeligt, at hendes sorg allerede er udhullet af en løgn.

7

En digter går fra boghandel til boghandel og tager sin sidste bog ned fra hylderne, mens han åbner sin fyldepen og udnytter ekspedienternes uopmærksomhed til at ændre på et vers, som han finder mangelfuldt.

Idet han atter blander sig med de forbipasserende, gribes han af en umærkelig, svimmel tanke: „Hvis verden ikke er i ordene, hvorfor bliver den da lettere, når den befries for en af sine slagter?“

8

På trods af sine forbehold anskaffer en mand sig en hund. Dermed lukker den fælde sig om ham, som han altid dunkelt havde forudanet. I de følgende måneder lægger dyret ikke blot beslag på hans tid, men også på en betragtelig del af ham selv. Hans barndom bliver atter nærværende, og der er dage, hvor han overrasket finder sig liggende, lige ved at falde i søvn, som dengang, med ansigtet begravet i den varme pels. Når han prøver at rea-

gere mod sin dorskhed, må han til sin forfærdelse erkende, at han er stadig mere tilbøjelig til at lukke de bøger, han før slugte, for simpelthen at gå ud og lege med hunden.

9

Da man på hospitalet uforvarende er kommet til at bytte om på kistelågene, efter at de bortgangne er identificeret, gør begge familier sig klar til at jordfæste en ukendt.

Det eneste vidne, en portør, overvejer at underrette de pårørende og dermed at undgå det uoprettelige, men deres smerte er så dyb, at han ikke kan få sig selv til at forstyrre dem. Han tøver, venter forgæves på et gunstigt øjeblik, men af respekt for familierne, og i grunden også for de afdøde, vælger han til sidst at tie.

10

En geograf drømmeri ved vinduet i et fly: under hulebeboernes nøgne fødder blev storvildtets spor i skovene til stier, derefter til veje, der forbandt jægerens skiftende lejre i lysningerne. Lejrene blev til landsbyer, købstæder, storbyer. De stenlagte veje, efterfulgt af motorveje, rettede kun lejlighedsvis på den oprindelige vejføring, og hvis de i dag afviger herfra, forlader piloterne i himlen sig dog stadig på det dyriske instinkt, der dikterer, hvor de ældste metropoler skal ligge.

11

På en for nylig afdækket gravplads, hvor ørkenen begynder, griber de indfødte gravere af en uforståelig rasen og slår løs på hinanden med menneskeknogler for øjnene af de forfærdede arkæologer.

12

Følgende eksemplet „Drik Van Houten chokolade!“, der ifølge Majakovskijs beretning blev fremsagt under de samme omstændigheder, lover en poesielskende amerikansk reklameagent at betale hundred tusinde dollars til enken efter en dødsdømt, hvis denne foran den elektriske stol vil påtage sig at sige: „Tro mig, man kan altid få en god kontrakt med Z Forsikring!“

13

En mand har oplevet så mange ydmygelser i sin barndom, at han viger tilbage for at anråbe sin hund på en for autoritær måde.

14

En mand er så ensom, at han undertiden forhører sig i stormagasinerne om prisen på parfumer, nipsgenstande eller feminin beklædning for at få ekspeditricen til at forhøre sig om hans hypotetiske venindes smag, kropsmål, hårfarve og vaner.

15

Efter at have udstået fem års fængselsstraf gør en mand sig klar til at forlade fængslet. Indtil da har han fastholdt, at hans kone ikke skulle komme og besøge ham i modtageværelset, ligesom hun skulle afholde sig fra at skrive til ham. Således ville hun eventuelt være mere fri til at glemme ham.

Nu sender han hende nogle ord med angivelse af dato og tidspunkt for hans frigivelse. Hun behøver på ingen måde at komme og hente ham, forklarer han, end mindre skal hun stå til regnskab for den frihed, hun jo ikke havde bedt om. Da deres hus er synligt fra jernbanen, skal hun blot hænge et stykke vasketøj op i et af vinduerne, hvis hun ønsker at se ham vende tilbage til deres hjem. I modsat fald vil han ikke stå af toget, men slet og ret fortsætte sin rejse.

16

En søvnløs mand beslutter at gå tilfældigt omkring i Paris' gader. Han opdager efterhånden, uge efter uge, hvor berusende det er at fravriste natten disse lange, bevidste timer og således leve af en slags indbrud.

Snart spekulerer han dog på, om han mon ikke blot er gået over i en indbildt verden; om han ikke allerede er blevet en ren fiktion, som frygter dagens lys.

17

En tidligere deporteret vandrer rundt i Budapest, hvor han har tilbragt sin ungdom. I Ujpest-kvarteret går han hen imod syna-

gogen. Hvide marmorplader forsynet med navnene på halvtreds tusinde deporterede dækker en af ydermurene, beskyttet af et lille halvtæg. Hvem ville få den tanke at søge sit eget navn blandt de døde? Men eftersom han var en af de få overlevende i sin konvoj, og han for første gang vender tilbage til Ungarn, føler han, at denne tanke skylder logikken mere end den fri fantasi.

Mens han gennemgår den alfabetiske liste, viger det, der kun var nysgerrighed, for et voldsomt anfald af den gamle rædsel: han ved bedre end nogen, at det drejede sig om at udviske alt, endog navnene, og at han således meget vel kunne være død to gange.

Mandens navn er ikke blevet glemt, og han vakler nu mellem en fredfyldt følelse iblandet taknemmelighed og tanken om det helt anstødelige, ja endda hykleriske i denne mønstring post mortem.

18

Dagligt, eller næsten hver dag, kaster en mand fra bussen et blik på vinduerne i den lejlighed, hvor han har boet som barn sammen med sine forældre.

En gang om ugen, mindst, får han i åbningen mellem gardinerne øje på et barn, der stirrer stift ned på gaden.

19

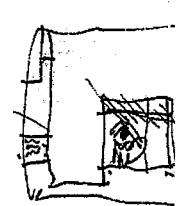
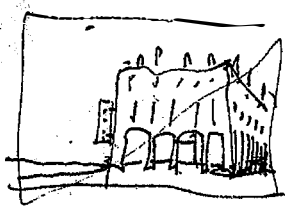
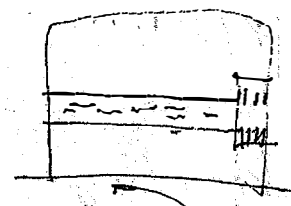
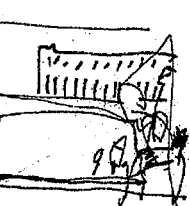
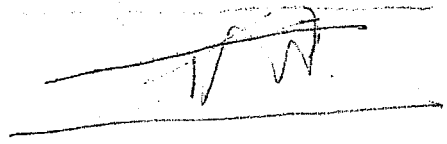
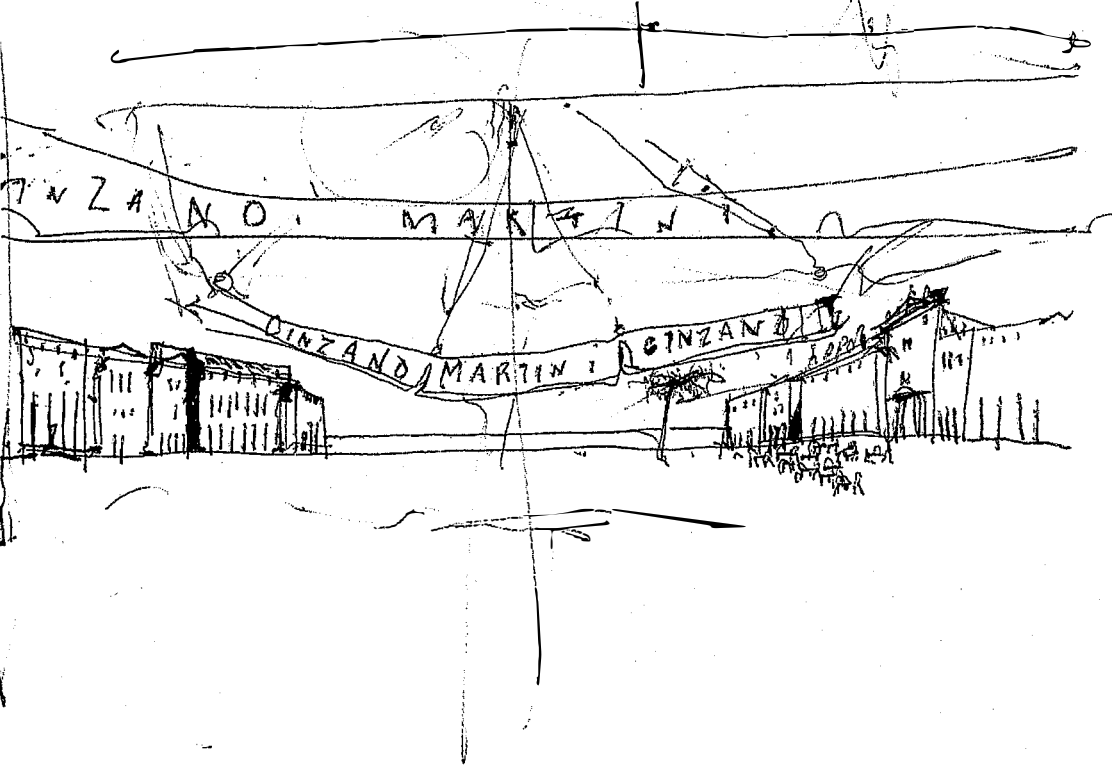
En mand er så medtaget af, hvad der i årevis er overgået ham, at han, da hans hus brænder, nøjes med længe at betragte flammerne, fascineret og endda med et skamfuldt gran af lettelse. Han føler sig i hvert fald nødsaget til at opdigte en undskyldning for at have underrettet brandvæsenet så sent.

20

En insektforsker forsøger af alle kræfter i laboratoriet at opdrætte en uddøende sommerfugleart. Da hunnerne kun yderst sjældent lægger æg i fangenskab, er han klar over, at det er en næsten frugtesløs kamp, når det gælder de fleste af dagsværmerne, hvis antal er stærkt formindsket af pesticider. Nogle natsommerfugle yngler derimod i bur og kan, når de slippes fri, vejre en enkelt

blomst på ti kilometers afstand. Derfor er han overbevist om, at Natpåfugleøje, der er tredive millioner år gammel, næsten alene vil overleve den sidste dagsommerfugl.

På dansk ved Per Aage Brandt

zoom in witch

Fery to museum manna / w